

रेभो न पूर्वकृषसो वि रोजति RV. 9,71,7.

परायत्त (पर + या^०) adj. von einem Andern abhängig, abhängig H. 356. HAL. 2, 186. संपत्तयः परायत्ताः (so ist mit der v. l. zu lesen; पराधीनाः st. dessen HIT. II, 143) PANK. I. 293. अनुरागपरायताः (das पर ist hier müssig) कुर्वते किं न योषितः VID. 313.

परायुस् (पर + आयुस्) adj. der das höchste Lebensalter (100 Jahre; s. पर 1. am Ende) erreicht; m. Bein. Brahman's Bāg. P. 8,12,10.

परारि adv. P. 5,3,22. Vārt. zu P. 4,3,23. im drittlezten Jahre P., Sch. Vop. 7, 110. AK. 3,5,20. H. c. 203. In dem Worte steckt पर.

परारिर्त्त adj. von परारि P. 4,3,23, Vārt.

पराह् m. Momordica Charantia Lin. (s. कारवेला) Hā. 105. ÇKDā. und WILSON nach TRIK.: die gedr. Ausg. (2,4,37) liest पवार्ह.

पराह्क m. Stein, Fels ÇKDā. und WILS. nach TRIK.; die gedr. Ausg. (2,3,5) liest पवार्हक.

1. परार्थ (पर + अर्थ) m. 1) der hohe Vortheil, die grosse Bedeutung: तेषां लोकानां परार्थं कथयतीह वेदाः MBh. 3, 1592. — 2) eines Andern Sache, — Nutzen: स्वार्थो यस्य परार्थ एव स पुमानिकः सतामग्रणीः Spr. 794. परार्थेतिन् 1212. परार्थम् für einen Andern, für Andere MBh. 3, 2142. KAP. 3,58. HIT. I, 148. परार्थे dass. M. 8, 169. MBh. 3,2175. Spr. 1297. BHARTR. 2,59. परार्थैकफला गुणाः RAGH. 1,29. — 3) die höchste Angelegenheit, euphem. Ausdruck für den Beischlaf: सृष्टा मूत्रपुरीषार्थ-माहाराय च केवलम् । धर्महीनाः परार्थाय पुरुषाः पशवो यथा ॥ PANK. III, 101. परार्थं गच्छ ÇUK. in LA. 43, 16. LASSEN verweist auf अन्यार्थं गतयोः Git. 3, 18; wenn अन्यार्थ dasselbe bedeuten sollte, würde unsere Erklärung (die höchste Angelegenheit) schwankend werden. — परार्थ VID. 63 fehlerhaft für पदार्थ.

2. परार्थ (wie eben) adj. ein Anderes zum Zwecke habend, um eines Andern willen geschehend, durch Anderes bedingt ÇĀKH. Çr. 13,14,4. KĀTJ. Çr. 1,6,15. 4,3,23. 12,1,14. SĀKHĀK. 56. Davon nom. absir. °त्वं n. KĀTJ. Çr. 1,6,6. 10. KAP. 1,67. 141. SĀKHĀK. 17. ĠAIM. 1,18. TATTVAS. 43. परार्थकत्वं n. dass. TARKAS. 43,20.

परार्थ (पर + अर्थ) 1) m. die entferntere —, jenseitige —, andere Seite oder Hälfte: आत्सादा परार्थात्पृथिव्यै AIR. Br. 8. 15. ÇAT. Br. 7,2,4, 15. 8,5, 1,4. 9,1,2, 16 (°तस्). ब्रह्मैव परार्थमगच्छन् 11,2,3, 3. KĀTHOP. 3,1. परार्थि हिमवतः MBh. 2, 1864. संवत्सरस्य TBr. 1,2,3, 4. दिनस्य पूर्वार्धपरार्थभिन्ना (ह्याया) Spr. 382. — 2) m. n. die grösste Zahl, 100,000,000,000,000,000 Co-LEBR. Alg. 4. H. 874. VS. 17,2 (vgl. ÇAT. Br. 9,1,2, 16). TS. 4,4,44, 4. MBh. 2, 2144. एकवादिपरार्थपर्यन्ता संख्या TARKAS. 15. Z. f. d. K. d. M. 2,427, 1. BHĀSHĀP. 106. Schol. zu P. 2,3,9. Vop. 5,31. Schol. zu KĀTJ. Çr. 381. 6. — 3) m. n. die Hälfte des äussersten (पर) Lebensalters Brahman's, fünfzig Jahre Brahman's VP. 22. 23. 630. Bāg. P. 3, 11, 33. 34. 37. 5,14,29. 9,4,53. MĀR. P. 46, 42. fgg. Davon द्विपरार्थिक 7. — 4) adj. (ungenaue Schreibart für परार्थ) der vorzüglichste, ausgezeichnetste, schönste, beste: वेश MBh. 4, 2188. चन्दन 6, 4425. R. 2,16,9. आस्तरण 81, 11. आसन RĪGĀ-TAR. 3,238. अकारयत्तमुद्दिश्य परार्थं ब्रह्मसत्तमम् 450.

परार्थ (von परार्थ) P. 4,3,5. 1) adj. f. आ a) auf der entfernteren —, jenseitigen —, anderen —, folgenden Seite oder Hälfte befindlich: अ-मित्रं यन्नस्यावरार्थो विजुः परार्थः ÇAT. Br. 3. 1. 2. 1. हेमलो वनसत्तय-

IV. Theil.

रार्थः 1,3,2, 15. entfernter LĀTJ. 3,7,8. — b) der Zahl nach am fernsten stehend, möglichst viel zählend: अग्निं परार्थं चिनोति ÇAT. Br. 13, 7,1,2. 3,3,1, 1. — c) der Würde, der Qualität nach am höchsten stehend, am meisten geltend, der vorzüglichste, ausgezeichnetste, schönste, beste AK. 3,2,7. H. 1439. HAL. 4,5. (पुरुषः) परार्थः पशूनाम् ÇAT. Br. 3,8,4,1. सर्वस्य 4,1,1,23. भूमा 9,1,2, 16. अग्निर्वै देवानामवरार्थो विजुः परार्थः (zugleich der entfernteste) KAUSH. Br. bei MÜLLER, SL. 346. 390. KĀND. UP. 1,1,3. अगुरु MBh. 1, 6962. मञ्ज 6970. कम्बल 2, 1744. — 6. 785. 13,2834. Hip. 1,30. HARIV. 3839. R. 2,30, 13 (15 GORR.). 6,37,35. 99,13. RAGH. 3,27. 6,4. 8, 27. 16, 39. RĪGĀ-TAR. 1, 175. 4, 432 (wo mit der ed. Calc. so st. परार्थ zu lesen ist). Bāg. P. 3, 23,29. ÇIC. 3, 58. 4, 11. 8, 45. मेने परार्थमात्मानं गुरुत्वेन जगद्गुरोः vorzüglichst als RAGH. 10, 65. — 2) n. das Maximum (am Ende eines adj. comp.): एकाहा द्वाद-शरात्रपरार्थाः höchstens zwölf Tage zählend ĀÇV. Çr. 10, 1. LĀTJ. 4, 3, 12. KAUC. 67. GOBH. 1,9,9. Schol. zu KĀTJ. Çr. 388, 19. धनानो शताव-मापरार्थानाम् mindestens hundert, aber nach oben hin unbegrenzt ĀÇV. Çr. 9,9. — आ परार्थात् beim Schol. zu KĀTJ. Çr. 4, 10, 13 fehlerhaft für परार्थात्, wie schon WEBER vermuthet hat. Nir. 2.7 ist statt परार्थस्थ wohl auch परार्थस्थ zu lesen; auch H. 874 hat die v. l. fälschlich परार्थं st. परार्थ. Belege für die fehlerhafte Schreibweise परार्थं st. परार्थ haben wir unter परार्थ 4. gegeben.

परार्ध (पर + अर्ध) m. ein fliegendes, leuchtendes Insect II. c. 173.

परावत् (von परा) f. Ferne (Gegens. अर्वावत्) NAIG. 3, 26. आ देवो याति सविता परावतः RV. 1. 35, 3. 73, 6. 8. 71, 1. आ परावतः 1, 92, 3. याभिः सूर्यं परियायः परावति 112, 13. 8, 12, 17. मा नो हूरं नैष्ट परावतः in die Ferne 30, 3. 4, 30, 11. 9, 39, 5. यदन्तरा परावतमर्वावतं च ह्ययमे 3, 40, 9. परा प० 10, 58, 5. परमा 4, 50, 3. TBr. 1, 6, 2, 4. तवमे लोकाः प्रदिशो दि-शश्च परावतो निवतं उदतश्च 2, 8, 4, 4. AIR. Br. 3, 15. ÇAT. Br. 4, 9, 4, 18. drei Fernen, entsprechend den drei grossen Welträumen: येभिस्त्रिः परावतो दिवो विश्वानि रोचना । त्रीरुन्त्यरिदीपथः RV. 8, 8, 8. 32, 22. 1, 34, 7. AV. 6, 73, 3. auch sieben (nach der anderen runden Zahl); यो वि-द्यात्सप्त प्रवतः सप्त विद्यात्परावतः AV. 10, 10, 2.

परावत n. eine best. Pflanze. = पत्रषक RĪGĀN. im ÇKDā. Es ist viell. परावर zu lesen, da diese Pflanze auch परापर heisst. Nach den Anführungen in NIG. Pa. könnte man auch परावत vermuthen.

परावर (पर + अवर) adj. f. आ 1) der entferntere und nähere, der frühere und spätere, der höhere und niedere, Alles umfassend; n. das Entferntere und Nähere, das Frühere und Spätere, Ursache und Wirkung, Grund und Folge, der ganze Umfang eines Begriffs: लेका परा-वरो MBh. 12, 8336. वंशोश्च सप्त सप्त परावरान् sieben Vorfahren und sieben Nachkommen M. 1, 105. 3, 38. MBh. 2, 2829. तस्मिन्दष्टे परावरो MUND. UP. 2, 2, 8 (BĀLAB. 32. VEDĀNTAS. Allah. No. 143). विश्वेश्वर Bāg. P. 2, 2, 14. ब्रह्मन् 1, 1, 7. 5, 11, 7. 15, 6. MBh. 1, 1256. 3, 14645. बुद्धि 1251. बुद्धिरावरारभ्याम् 12, 75 12. तमस् 14, 1022. परावराणां स्रष्टारम् 1, 28. प-रावरोषाम् Bāg. P. 3, 5, 10. 6, 4, 30. 7, 10, 48. 9, 1, 8. परावरोश 1, 5, 6. 19, 11. त्वं किं वेत्थ परावरम् SĀV. 6, 31. °स MBh. 1, 2212. 3, 14645. 5, 4084. 12, 8201. °विभागस्त 2, 138. °विद् Bāg. P. 1, 1, 7. Am Ende eines adj. comp. f. आः नष्टलोकपरावर wohl jene und diese Welt MBh. 12, 4221.